

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(повна найменування згідно з наказом начальника закладу)
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри
Ячменіхін К.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

OK3. ORIGIN OF MODERN EUROPE: CULTURAL DIMENSION
СТАНОВЛЕННЯ МОДЕРНОЇ ЄВРОПИ: КУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР
(цифр – частина навчальної дисципліни)

Освітня програма 032 Історія та археологія
(частина освітньої програми для обох класических дисциплін)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма затверджена на засідання кафедри всесвітньої історії
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Протокол № 1 від 28. 08. 2020 р.

РОЗРОБНИК: кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин Кеда Марина Костянтинівна

Мова навчання –англійська.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань	Нормативна	
	Напрямок підготовки 03. Гуманітарні науки (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 032. Історія та археологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр 10-й 10-й	
Загальна кількість годин – 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції 20 0	
		Практичні, семінарські 10 0	
		Лабораторні -	
		Самостійна робота 60 0	
		Індивідуальні завдання: Вид контролю: Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – вивчення основних етапів становлення європейської культури від епохи античності до XVII ст. з акцентом на період Відродження та Реформації. Відтак у центрі уваги перебувають передусім питання розвитку мистецтва (зокрема, живопису, архітектури й скульптури), науки та суспільної думки означеного періоду, які заклали підвалини європейської культурної ідентичності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Становлення модерної Європи: культурний вимір» є:

- ознайомлення з основними завданнями, літературою курсу;

- вивчення особливостей різних етапів розвитку становлення європейської культури;
- розвиток навичок аналізу історичних джерел, спрямованих на забезпечення самостійного опрацювання матеріалу;
- формування вмінь застосовувати набуті знання для орієнтації в сучасному культурному просторі, а також при підготовці студентських наукових праць.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- базовий фактичний матеріал курсу, сучасну історіографічну ситуацію та використання сучасних методологічних і міждисциплінарних підходів для постановки, розв'язання та інтерпретації актуальних наукових проблем;
- як організувати самостійну роботу та проводити наукові дослідження;
- методологію та методи історичних досліджень та технологій історіописання, їхнього застосування в наукових дослідженнях;
- як застосовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології в історичних дослідженнях;
- знати і розуміти систему європейських цінностей, європейської культури та еволюції окремих складових на різних етапах історичного розвитку;

вміти:

- оперувати сучасною науковою термінологією;
- володіти навичками аналізу та синтезу історичного матеріалу; пошуку, систематизації та інтерпретації інформації;
- вільно орієнтуватись у розмаїтті підходів до суперечливих питань розвитку культури;
- вести дискусію, чітко висловлювати та аргументовано захищати власну думку;
- давати оцінку основним культурологічним проблемам курсу;
- планувати дослідницькі проекти з історії, археології, історіографії, джерелознавства, краєзнавства та ін., дотичні до тематики європейської культури;
- визначати взаємозалежності та взаємовплив глобалізаційних процесів на міжкультурні, міждержавні, міжнаціональні відносини;
- досліджувати життя та діяльність конкретних людей, окремих спільнот та великих соціальних груп у контексті історії держав, територій та історичної доби;
- пояснити значення історико-культурної спадщини для розвитку людства в цілому та окремих спільнот;
- використовувати інтерактивні технології навчання, сучасні інформаційні технології;
- робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур в епоху модернізації Європи;
- порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії європейської культури;

- здійснювати аналіз та інтерпретувати особливості культурного розвитку європейських країн;
- оцінювати динаміку формування європейського культурного простору;
- здійснювати самостійний пошук та опрацювання фахової інформації з застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;
- усно й письмово англійською мовою висловлювати свою точку зору, організувати й брати участь у дискусіях та публічних заходах;
- вміння аналізувати, оцінювати і культурні та соціальні процеси, події та явища;
- застосовувати поглиблені знання з обраної спеціалізації при розробці наукових проєктів прикладної спрямованості, а також при вирішенні певних практичних проблем.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Зародження європейської культури.

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Становлення модерної Європи: культурний вимір»

«Відкриття Європи» - вступ. Основні джерела до курсу.

Концепт Європи. Місце і роль культури у всесвітньо-історичному процесі. Виникнення та основні етапи розвитку європейської культури. Роль доби Реформації та Відродження в модернізації Європи. Специфіка культурологічного факту. Культурна пам'ять та культурна свідомість суспільства. Спадок, самоусвідомлення та культура.

Європейські культурні цінності vs загальнолюдські цінності. «Екзотичні» європейські цінності та перспективи їх імплементації в Україні

Тема 2. Антична культура та її вплив на сучасну Європу.

Головні етапи розвитку Стародавніх Греції та Риму. Крито-мікенська та мінойська культури як основа європейської культури. Грецька міфологія та її вплив на сучасність. Зародження демократії як базової європейської цінності. Особливості грецької демократії. Формула неможливості демократії.

Архітектура, живопис, скульптура Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Ідеал довершеної людини. Морально-етичне та фізичне виховання. Олімпійські ігри. Становлення Європейського театру (зародження комедії, трагедії).

Римське право та його вплив на правову систему сучасної Європи.

Тема 3. Вплив середньовічної культури на сучасність.

Особливості європейської культури доби Середньовіччя.

Карл Великий – «батько Європи». Уніфікація імперії франків. Роль християнства в інтеграції Європи. Християнські морально-етичні цінності як основа інтеграційних практик середньовіччя.

Винайдення книгодрукування та його значення для розвитку науки. Йоган Гуттенберг. Розвиток картографії. Мартін Вальдземюллер.

Змістовий модуль II. Роль гуманізму в модернізаційних процесах на континенті.

Тема 1. Епоха великих відкриттів.

Періодизація. Ранній Новий час. Європа «відкриває» себе. Абсолютизм, капіталізм, європоцентризм. Початок Модернізації. Час зародження свободи.

Видатні постаті XVI ст. та їх вплив на європейську культуру.

Нова доба – нові герої. Рицарство vs купецтво, феодалі vs буржуазія. Становлення індивідуалізму.

Тема 2. Зародження гуманізму.

Соціально-політичні умови розвитку культури XV – XVII ст.

Становлення гуманізму. Історичні джерела світогляду гуманістів. Антропоцентризм гуманістичного світогляду. Гуманісти про завдання і функції культури.

Делла Піко Мірандолло. Еразм Роттердамський. Петрарка. Томас Мор та зародження утопії.

Реформація та контрреформація. Зародження протестантизму та його вплив на європейську культуру. Мартін Лютер. Жан Кальвін та кальвіністська (протестантська) етика.

Змістовий модуль III. Культура Ренесансу.

Тема 1. Основні риси Ренесансної культури.

Передумови розвитку культури в XV – XVI ст. Основні періоди Ренесансу. Північний Ренесанс. Особливості та основні тенденції ренесансної культури в різних країнах Європи.

Основні риси ренесансного живопису. Лінійна та атмосферна перспектива. Пропорції. Реалізм.

Видатні представники Ренесансу.

Тема 2. Ідеал vs ілюзія: ренесансна та барокова архітектура.

Зміни в стилях архітектури XV – XVII ст.: «полум'яна» готика, ренесанс, бароко.

«Полум'яна» готика. Роль кафедрального собору в повсякденному житті. Зовнішнє та внутрішнє оздоблення. Вітражі, скульптура. Горгульї. Міланський Собор. Собор Паризької Богоматері. Рейнський собор. Косниця в Кутна Гора (Чехія).

Особливості ренесансної архітектури. Санта Марія дель Фьоре. Санта Марія дель Новелле. Базилика св. Петра. Сикстинська капелла.

Філіппо Брунеллескі. Леон Батіста Альберті. Браманте. Рафаель. Мікеланджело.

Маньєризм. Джуліо Романо. Андреа Паладіо.

Ілюзія барокової архітектури. Паркові ансамблі. Берніні. Площа св. Петра. Ескоріал.

Тема 3. Титани Ренесансу: майстри живопису.

Джорджіо Вазарі та його твори як джерело історії ренесансного мистецтва. Основні риси ренесансного живопису. Видатні представники європейського Ренесансу.

Мазачіо, Сандро Ботічеллі, Ян ван Ейк.

Рафаель, Мікеланджело, Берніні.

Пітер Брьойгель Старший. Дюрер. Тиціан. Ель Греко.

Ієронім Босх – середньовіччя чи Ренесанс.

Пітер Пауль Рубенс. Дієго Веласкес.

Тема 4. Код да Вінчі.

Геній Леонардо. Біографія. Навчання у Андреа дель Вероккьо. «Покорений вчитель». Періоди життя і творчої діяльності. «Божественні пропорції», золотий перетин та ряд Фібоначчі.

Імовірні автопортрети. Тема мадонн. Джоконда (Мона Ліза) – історія створення та проблемні питання популярності. Історія експонування в Луврі.

«Остання вечеря» - історія створення фрески та її значення для європейської культури.

Леонардо як анатоміст, музикант, письменник, інженер, винахідник. Проекти Леонардо, втілені в життя.

Змістовий модуль IV. Європа XVI – XVII ст.: категорії повсякдення.

Тема 1. Астрономи та відьми: становлення європейської науки.

На плечах гігантів: культурний бекграунд XV – XVI ст.: наука, релігія, магія. Типи магії. Відьми та інші магичні істоти. Портрет типової відьми. Гоніння на відьом: причини явища, географія, гендерний аспект.

Науково-технічна революція XVI – XVII ст. Від Коперніка до Ньютона. «Натуральна» магія. Астрономія проти астрології.

Копернік. Джордано Бруно. Тіхо Браге. Галілео Галілей. Йоганн Кеплер. Ісак Ньютон. Винаходи та їх значення для розвитку науки.

Тема 2. Солодка історія: кава, цукор, шоколад.

Еволюція європейської структури харчування.

Колумбів обмін. Культури, експортовані в Америку та імпортовані з Америки. Обмін хворобами. Наслідки поширення хвороб по континенту.

Історія цукру. Доцукрові підсолоджувачі. Соціальний статус цукру.

Шоколад як валюта, напій та плитка. Відображення історії шоколаду в європейському мистецтві.

Чай та кава: шлях до Європи. Юрій Кульчицький.

Тема 3. Європейське мистецтво в регіональних колекціях.

Твори мистецтва європейського походження в експозиціях та виставках Чернігівського обласного художнього музею імені В. Галагана, Чернігівського обласного історичного музею імені В. Тарновського.

Історія формування колекцій європейського мистецтва. Мейсонська порцеляна. Зброя європейського походження. Годинники, фортепяно, посуд. Елізабет-Луїз Віже-Лебрен, Франсуа Маріус Гране, Робер Гюбер, Етьєн Моріс Фальконе, Гендрік Янс Тербрюгген, Готфрід Схалкен, Бальтазар Пауль Оммеганк, Філіпп Ієроніmus Брінкманн.

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/ п	Тема	Кількість годин		
		Аудиторна робота		самос- тійна робота
		лекції	прак- тичні	
<u>Змістовий модуль I</u>				
1.	Предмет і завдання курсу «Становлення модерної Європи: культурний вимір»	2	-	2
2.	Антична культура та її вплив на сучасну Європу.	2	-	9
3.	Вплив середньовічної культури на сучасність.	2	-	9
	Загальна кількість	6	-	20
<u>Змістовий модуль II</u>				
1.	Епоха великих відкриттів.	2	-	5
2.	Зародження гуманізму.	2	2	5
	Загальна кількість	4	2	10
<u>Змістовий модуль III</u>				
1.	Основні риси Ренесансної культури.	2	2	2
2.	Ідеал vs ілюзія: ренесансна та барокова архітектура.	4	2	8
3.	Титани Ренесансу: майстри живопису.	4	-	7
4.	Код да Вінчі	2	-	1
	Загальна кількість	12	4	18
<u>Змістовий модуль IV</u>				
1.	Астрономи та відьми: становлення європейської науки.	2	2	6
2.	Солодка історія: кава, цукор, шоколад.	2	2	6
3.	Європейське мистецтво в регіональних колекціях.	4	-	
	Загальна кількість	8	4	12
	Разом	20	10	60

5. Теми семінарських занять

Семінар 1. Становлення і розвиток гуманізму.

1. Основи гуманістичного світогляду.
2. Франческо Петрарка.
3. Еразм Роттердамський
4. Піко делла Мірандолло.
5. Лоренцо Валла.
6. Джаноццо Манетті.

Семінар 2. Північне Відродження.

1. Основні риси Північного Відродження.
2. Ян ван Ейк
3. Ієронімус Босх
4. Пітер Брейгель Старший.
5. Альбрехт Дюрер

Семінар 3. Європейське бароко в живописі.

1. Особливості барокового мистецтва.
2. Пітер Пауль Рубенс.
3. Рембрандт ван Рейн.
4. Дієго Веласкес.

Семінар 4. Наукова революція XVI – XVII ст.

1. Передумови розвитку науки в XVI ст. Відкриття книгодрукування та його вплив на розвиток науки.
2. Технічні відкриття.
3. Становлення астрономії.
4. (Ал)хімія та фізика.
5. Розвиток медицини.

Семінар 5. «Хліба й видовищ» - культура харчування та розваги Нового часу.

1. Доба відкриттів: новий раціон харчування.
 - А) наїдки
 - Б) напої
2. Нова свідомість.
3. Нові розваги.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

АУДИТОРНА РОБОТА	САМОСТІЙНА РОБОТА	ЗАЛІК	РАЗОМ
50+15	10	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча навчальна програма дисципліни.
3. Плани лекційних та семінарських занять.
4. Навчальні-наочні посібники, технічні засоби навчання тощо.
5. Конспект лекцій з дисципліни.
6. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять.
7. Контрольні завдання до семінарських занять, запитання для заліку.
8. Методичні рекомендації та розробки викладача.
9. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.

14. Рекомендовані джерела та література

1. Kasper von Greyerz. Religion and Culture in Early Modern Europe, 1500-1800. Oxford University Press, 2008. URL:
https://books.google.com.ua/books?id=SmEpMnfYZ-oC&pg=PA233&lpg=PA233&dq=modern+europe+cultural+dimension&source=bl&ots=eB-fOgj9FM&sig=VE-E_AY4MCQzFvhWhh_K18jxJT0&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjo5Y62wd3KAhWl93IKHaevDcQQ6AEIPTAF#v=onepage&q=modern%20europe%20cultural%20dimension&f=false
2. Merry E. Wiesner. Early Modern Europe, 1450-1789. Cabridge, 2006. URL:
https://books.google.com.ua/books?id=Zw7d4sZuYl0C&pg=PA13&lpg=PA13&dq=modern+europe+cultural+dimension&source=bl&ots=27TLvw_Vdm&sig=Bt2wxkNsEw1zWC6vFzGHp0gO06o&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjo5Y62wd3KAhWl93IKHaevDcQQ6AEISjAH#v=onepage&q=modern%20europe%20cultural%20dimension&f=false
3. Witchcraft in Early Modern Europe: Studies in Culture and Belief / Ed. Jonathan Barry, Marianne Hester, Gareth Roberts. URL:
<https://books.google.com.ua/books?id=ldJMtRTV9ZgC&pg=PR1&lpg=PR1&dq=modern+europe+cultural+dimension&source=bl&ots=XB6Q98PDKr&sig=NH9BCNaCIXVBdNcjWqwnZ12xR6k&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjo5Y62wd3KAhWl93IKHaevDcQQ6AEIVjAJ#v=onepage&q=modern%20europe%20cultural%20dimension&f=false>

4. Cultural Exchange in Early Modern Europe, T 1 / Robert Muchembled, William Monter. URL:
https://books.google.com.ua/books?id=bEtY5G9_dE4C&pg=PA26&lpg=PA26&dq=modern+europe+cultural+dimension&source=bl&ots=Hb1U5nutnB&sig=-gmhhqEpxfkoEp3vuG4oVNwK434&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjo5Y62wd3KAhW193IKHaeVdCQQ6AEIMDAD#v=onepage&q=modern%20europe%20cultural%20dimension&f=false
5. Frank L. Kidner, Maria Bucur, Ralph Mathisen, Sally McKee, Theodore R. Weeks. Making Europe: The Story of the West, Since 1300. URL:
<https://books.google.com.ua/books?id=GxLTCQAAQBAJ&pg=PA935&lpg=PA935&dq=origin+of+modern+europe+cultural+dimension&source=bl&ots=GKSvX1lGry&sig=RSFKrsRW0sDTxYyFY6tyHULp1Q&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwi00r6Owd3KAhUHA3MKHaeQAdQ4ChDoAQg9MAU#v=onepage&q=origin%20of%20modern%20europe%20cultural%20dimension&f=false>
6. Charles G. Nauert Humanism and the Culture of Renaissance Europe. URL:
https://books.google.com.ua/books?id=IRK20bTUEbkC&pg=PA126&lpg=PA126&dq=european+culture+renaissance+methodic+bases+course&source=bl&ots=_1yiYapho8&sig=Y-NL_1QwUQyXuwc8vflkE8p4ay0&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwjiz-HX3-DKAhVE4XIKHZCdA8kQ6AEIwJAI#v=onepage&q=european%20culture%20renaissance%20methodic%20bases%20course&f=false
7. European Culture in Diversity. URL:
https://books.google.com.ua/books?id=txwrBwAAQBAJ&pg=PA158&lpg=PA158&dq=european+culture+started&source=bl&ots=I9_b-TObBI&sig=HPm3qwdhdIUB5hZpSOSHHUOiMiU&hl=ru&sa=X&ved=0ahUKEwj61Yqb3eDKAhUqjXIKHdwPAdA4ChDoAQgZMAA#v=onepage&q=european%20culture%20started&f=false
8. European Culture: Identity and Diversity. - Strasbourg, 8–9 September 2005. URL:
http://www.coe.int/t/dg4/CulturalConvention/Source/CIMasterdoc_EN.pdf
9. The Spiritual and Cultural Dimension of Europe / by Kurt Biedenkopf, Bronislaw Geremek and Krzysztof Michalski Vienna / Brussels, October 2004/ URL:
http://cordis.europa.eu/pub/citizens/docs/citizens_michalski_091104_report_annexes_en.pdf
10. M. S. Anderson. The Origins of the Modern European State System, 1494-1618. London and New York: Longman, 1998. ix + 318 pp.
11. The greatest scientists—the ones most responsible for great discoveries—were creationists. URL: <https://www.icr.org/fb/Great-Scientists/>
12. [Guido Abbattista](#). European Encounters in the Age of Expansion. URL: <http://ieg-ego.eu/en/threads/backgrounds/european-encounters/guido-abbattista-european-encounters-in-the-age-of-expansion>
13. European Media Events. URL: <http://ieg-ego.eu/en/threads/european-media/european-media-events/frank-boesch-european-media-events>

14. European Society in the Age of the Renaissance. URL:
<https://www.apstudynotes.org/european-history/outlines/chapter-13-european-society-in-the-age/>

15. Інформаційні ресурси

Електронні бібліотеки

1. «Библиотека всемирной литературы»:
<http://izbakurnog.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000008/>
2. «Библиотека Гумер – гуманитарные науки»: <http://www.gumer.info/>
3. Бібліотека з історії: http://libelli.ru/library/tema/sc/hist/for_hist.htm
4. «Библиотека книг KODGES.RU»: <http://www.kodges.ru>
5. Библиотека научной литературы: <http://LIB.org.by>
6. Библиотека портала «Миф.Ру»: <http://mith.ru/alb/lib/lib.htm>
7. Бібліотека сайту «Всемирная история»: <http://historic.ru/books/index.shtml>
8. Бібліотека сайту «Мир истории»: <http://hworld.by.ru/>
9. Бібліотека сайту «Русский гуманитарный интернет-университет»:
<http://www.i-u.ru/>
10. «Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU»
11. «Научная литература в интернете» <http://www.scintific.narod.ru/literature.htm>
12. «Электронная библиотечная система образовательных и просветительских изданий»: <http://www.iqlib.ru>

Спеціальні пошукові сайти:

1. Исторична книга:
http://historibook.ucoz.ru/load/vsemirnaja_istorija/istorija_azii_i_afriki/12
2. Книжкова пошукова система: <http://eboogle.net>
3. Пошук безкоштовних електронних книг по усій мережі:
<http://www.poiskknig.ru>
4. Пошук в інтернет-бібліотеках: <http://exlibri.ru>
5. Пошук книг на сайтах наукових електронних бібліотек:
<http://tusearch.blogspot.com>
6. Пошук книг від Google: <http://books.google.com>
7. Пошукова машина електронних книг: <http://www.poiskknig.ru>
8. Пошукова система «Букініст»: <http://bukinist.agava.ru>

Історичні сайти

1. EGO. European history on-line: <http://ieg-ego.eu/>
2. «Всемирная история»: <http://historic.ru/>
3. «Всемирная история»: <http://www.world-history.ru/>
4. «Всемирная энциклопедия искусства»: <http://artprojekt.ru/>
5. «Исторический портал»: <http://www.enciklopedija.narod.ru/index.html>
6. «Мир истории»: <http://hworld.by.ru/>
7. Общеисторический форум «Новый Геродот»: <http://www.gerodot.ru/>

8. Сайт «Восточная литература»: <http://www.vostlit.info/>
9. Фонд исторической перспективы: <http://www.perspektivy.info>.
10. «Энциклопедия искусств»: <http://artyx.ru>
11. Энциклопедия Хронос: <http://www.hrono.ru>